

TN § 171   **Planering och anpassning av verksamhet inför 2024 års ekonomiska utmaningar**

Ärendenummer: TN 2023/2973

Tekniska nämndens beslut

- Tekniska nämnden godkänner redovisat uppdrag och överlämnar det till Regionstyrelsen inför Regionfullmäktiges beslut om budget för 2024, enligt Tomas Rådkvists (MP) yrkande.
- Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Nämndernas planeringsförutsättningar för driftbudget 2024 fastställdes i regionfullmäktige i juni. Det betyder budgetkompensation beviljats för generella personalkostnadsökningar, interna priser och hyror samt externa avtal. Inga övriga ramtillskott beviljades till följd av det ansträngda ekonomiska läget. Regionfullmäktige har inför budgetavstämningen i oktober ändå öppnat en möjlighet för nämnderna att lämna driftäskanden för nästa år som behandlas ifall utrymme då finns att göra justeringar i budgeten. Ett ärende med nya äskanden och plan för ekonomisk balans 2024 ska adresseras till budgetavstämningen.

Samtliga nämnder har fått i uppdrag att planera och anpassa sin verksamhet inför 2024 års ekonomiska utmaningar.

Nedan beskrivs konsekvenser av budgetbeslutet med hänvisning till beslut om interna priser för försörjningsverksamheten och interna hyror för 2024. Förvaltningen har ett tillkommande behov av kompensation för kostnadsökningar om 13 miljoner kronor för det externa avtalet med kollektivtrafikoperatören BIVAB till följd

av indexuppräknningar som inte var kända vid tiden för upprättandet av mål- och budgetskrivelsen. Därutöver lämnas åskanden om ramtillskott för totalt 17,4 miljoner kronor för åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften (PM10), nytt stadslinjenät Gotlands kollektivtrafik, kostnader för byte av drivmedel samt resurser för arbete med klimatanpassning.

Konsekvenser av budgetbeslutet

Interna priser försörjningsverksamheten

Priserna får, enligt budgetbeslutet, höjas med 6 procent, vilket motsvarar 6,8 miljoner kronor, för att täcka kostnadsökning för löner, förbrukningsmaterial inom städverksamheten samt hyreshöjning i befintliga lokaler.

Ökade krav på beredskap behöver mötas med utökad lagerkapacitet för varuförsörjningen. Åtgärden är även nödvändig för att säkra en godtagbar arbetsmiljö för såväl varuförsörjningen som hjälpmedelscentralen. Någon kompensation för de ökade kostnader det kommer att medföra rymms inte i den beviljade prishöjningen. Arbetet med att utöka lokalerna måste ändå genomföras och kommer initialt kunna rymmas inom de marginaler de ökade intäkterna inom varuförsörjningen och hjälpmedelscentralen skapat under de senaste åren.

För att säkra en hållbar arbetsmiljö inom städverksamheten är en delning av en av enheterna nödvändig. Chefen för den berörda enheten har idag över 50 medarbetare. En ytterligare enhet skapas och en enhetschef kommer att rekryteras.

Interna hyror

Budgetbeslutet avseende höjning av interna hyror innebär att 10 miljoner kronor saknar kostnadstäckning enligt den kalkyl som presenterades i mål- och budgetskrivelsen. Sedan behovet av hyreshöjning beräknades har dessutom GEAB aviserat en höjning

av priset för fjärrvärme med 13 procent vilket är betydligt högre än vad som antagits tidigare. De möjligheter som står till buds för att hantera 2024 års underfinansiering utgörs av färre reparationer och vakanshållning. Ett vedertaget faktum är att neddragningar av underhåll ska undvikas eftersom det tar lång tid att hämta i kapp eftersatt underhåll. Förvaltningen ser dock ingen annan väg i dagsläget vilket kommer få till konsekvens att lokalerna i vissa fall inte kommer att upplevas som ändamålsenliga. Arbetsbelastningen för personalen kommer öka med kvalitetsbrist i uppdragen till följd.

Kompensation för externa avtal

Kollektivtrafiken har under en rad år varit underfinansierad. Det nya trafikoperatörsavtalet förväntades innebära en ekonomi i balans från 2024 och därför lämnades inget underlag för kompensation för prisökning i mål- och budgetskrivelsen 2024-2028. Det ekonomiska utrymme som beräknades skapas i och med det nya operatörsavtalet har helt försvunnit inför 2024 till följd av högre indexuppräknings av priserna i avtalet än förväntat. I stället kvarstår nu underfinansieringen då tilldelad anslagsram inte kommer vara tillräcklig för dagens trafikutbud. Mer resurser behöver tillskjutas kollektivtrafiken för att de ökade kostnaderna ska ha täckning. Därför äskas om 13 miljoner som kompensation för indexuppräkning av avtalet med BIVAB avseende den allmänna kollektivtrafiken.

Ramtillskott

Förvaltningen gjorde en rad äskanden i mål- och budgetskrivelsen avseende såväl tillkommande kostnader som för befintliga kostnadsposter som blivit dyrare till följd av inflationen. Uteblivna ramtillskott för befintliga verksamheter där kostnaderna ökat innebär i praktiken att besparingsåtgärder och allmän återhållsamhet blir nödvändig. Även utvecklingsinsatser i löpande

verksamhet som innebär en initial merkostnad måste skjutas på framtiden. Nedanstående äskanden lämnas härmed till budgetavstämningen då de bedöms ha stor vikt för förvaltningens förutsättningar att bedriva verksamhet mot uppställda mål och med en ekonomi i balans.

Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften (PM10)

Inom park- och trafikverksamheten får ökade kapitalkostnader som inte ryms inom dagens driftram till följd att annan verksamhet måste stå tillbaka. En översyn och ett omtag kopplat verksamhetens uppdrag och arbetssätt pågår. Förhoppningen är att få till en bättre framdrift med tydligare ansvarsuppdelning och få till synergieffekter av den nya avdelningens sammansättning. Åtgärder för att reducera halten av skadliga partiklar i luften kommer att vidtas trots uteblivet ramtillskott. Beredning pågår för att få fram vilka åtgärder som behöver prioriteras inför vintersäsongen 2023/2024 men klart är att de mest kostnadsdrivande metoderna kommer vara svåra att genomföra med dagens ekonomiska läge. Därför äskas medel för åtgärder om 3,6 miljoner kronor för 2024. Kostnaden från 2025 beräknas uppgå till 1,6 miljoner kronor per år.

Nytt stadslinjenät inom kollektivtrafiken

En ambition är att utveckla den allmänna kollektivtrafiken där planen var att börja med stadslinjenätet för att sedan gå vidare med landsbygdstrafiken. Det är inte möjligt att genomföra satsningen på det nya stadslinjenätet utan ramtillskott eller förändringar av avgiftsnivån och/eller trafikutbudet. Även inom samhällsbetalda resor behöver avgiftsnivån ändras och/eller begränsning av möjligheten att nyttja färdtjänst samt öka samordningen av sjukresorna. Mer detaljerad beskrivning av olika alternativ för besparingar inom kollektivtrafiken kommer att redovisas och behandlas i särskild ordning.

Utöver äskandet av kompensation för prisökningar inom avtalet med BIVAB äskas om ramtillskott för nytt stadslinjenät. Kostnadsökningen orsakas av att ytterligare bussar krävs, fler körda kilometer samt ökade kapitalkostnader för investeringar i nya hållplatser, totalt 11 miljoner kronor. Förslaget på nytt stadslinjenät skapar goda förutsättningar för ett ökat resande som kommer att finansiera del av de ökade kostnaderna.

Byte av drivmedel från diesel till HVO

För att nå Region Gotlands övergripande miljömål, och tekniska nämndens utsläppsmål, måste transportutsläppen från teknikförvaltningen minska i snabb takt. Den del som står för förvaltningens största utsläpp inom drivmedelsanvändningen är den diesel som tankas från cisternen på Skarphäll och det är därför ytterst angeläget att byta ut detta bränsle. Genom ett drivmedelsbyte nås miljömålen. Det är i det närmaste omöjligt att förutsäga prisutvecklingen för dessa drivmedel men idag skulle en övergång till HVO100 avseende den förbrukningen för cisternen på Skarphäll innebära en merkostnad om cirka 1 miljon kronor för den skattefinansierade verksamheten.

Klimatanpassning

Teknikförvaltningen ansvarar för de verksamheter som har störst miljö- och klimatpåverkan inom Region Gotland, och också många av de verksamheter som har störst behov av klimatanpassningsåtgärder under kommande år. För att nå de högt uppsatta klimatambitioner som slagits fast i Region Gotlands koncernövergripande mål ser därför teknikförvaltningen behov av att utöka antalet resurser på förvaltningen som arbetar med ekologisk hållbarhet.

Förvaltningen har valt ut ett antal fokusområden för att bidra till Region Gotlands måluppfyllelse om minskade utsläpp som påverkar hela förvaltningens arbete. Bland annat inom

tillskapandet av fossilfria transporter och etablering av den laddinfrastruktur som denna behöver, energieffektivisering av fastigheter och annan infrastruktur, skärpta upphandlingskrav i alla verksamheter, etablering av solceller och ökade grönytor och kolsänkor på Region Gotlands mark. Samtidigt måste förvaltningen också säkerställa robust driftssäkerhet över tid, och därmed klimatanpassa verksamheten. I Region Gotland klimatanpassningsplan pekas teknikförvaltningens verksamheter ut som centrala i det operativa arbetet med klimatanpassning av samhället och dess infrastruktur. Klimatanpassningsarbetet beräknas ta stora både ekonomiska och personella resurser i anspråk kommande år, och väntas vara en kostnad som också ökar över tid.

Teknikförvaltningen ser med anledning av detta omfattande arbete med både klimatomställning- och anpassning anledning till att tillsätta två resurser på heltid för att konkret arbeta de politiskt satta målen. Samtidigt är kompetensförsörjningen utmanande, då resurser som har kompetens inom klimatomställning och anpassning blir allt mer eftertraktade av alla kommuner och regioner och konkurrensen om dessa är mycket stor. Därför ser förvaltningen också anledning att snabbt inleda rekryteringsprocesserna och äskar därför ramtillskott om 1,8 miljoner kronor.

Följande äskanden om ramtillskott lämnas till budgetavstämningen i oktober (belopp i tusen kronor):

Ändamål	2024
Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften (PM10)	3 600

Nytt stadslinjenät Gotlands kollektivtrafik	11 000
Kostnadsökning byte drivmedel	1 000
Resurser för arbete med klimatanpassning	1 800
Totalt	17 400

Bedömning

Teknikförvaltningen bedömer att uppdraget till 2023 års budgetavstämning har fullgjorts med denna skrivelse.

Konsekvensanalyser,

Barn- och genusperspektiv – inte relevant.

Landsbygdsperspektiv – inte relevant.

Ekonomisk konsekvensanalys – Föreslagna ramtillskott möjliggör ekonomisk balans 2024 och ger förvaltningen förutsättning till måluppfyllelse.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredrogs av förvaltningschef Patric Ramberg och ekonomichef Ylva Svangren.

Yrkanden:

Tomas Rådkvist (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Ordförande Mariette Nicander (M) ställer proposition på Tomas Rådkvists (MP) yrkande och finner att det vinner bifall.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2023-09-13

Skickas till

Regionstyrelsen, ärendenummer RS 2023/1461